

**Beleidsplan
(Hoog)begaafdheid
Montessorischool Bilthoven
2019-2023**

Datum: december 2019
Opgesteld door Sylvia Klasen
Intern begeleider

Inhoudsopgave

Deel 1 Algemeen	
1.1 Inleiding	4
1.2 Visie	5
1.3 Kerndoelen	5
Deel 2 Specifiek	6
2.1 Theorie Hoogbegaafdheid	6
2.2 Doelstellingen onderwijsbeleid Hoogbegaafdheid	8
2.3 Prioritering doelstellingen onderwijsbeleid Hoogbegaafdheid	9
2.4 Doelgroep onderwijsbeleid Hoogbegaafdheid	9
2.5 Omgeving en partners – partijen onderwijsbeleid Hoogbegaafdheid	10
Deel 3 Organisatie	11
3.1 Taken en bevoegdheden	11
3.2 Deskundigheid en attitude	12
3.3 Besluitvorming	13
3.4 Financiering	13
Deel 4 Werkwijze	14
4.1 Signaleren	17
4.2 Compacten, Verrijken, Versnellen	19
4.3 Begeleiding van leerlingen in de onderbouw	21
4.4 Leerdoelen in en buiten de klas voor hoogbegaafde leerlingen	22
4.5 Materialen en methodes	23
4.6 Administratie	23
4.7 Overdracht en doorgaande leerlijn	24

Deel 5 Borgen en voortgang	25
5.1 Communicatie	25
5.2 Beleidscyclus en evaluatie	25
5.3 Beleidsplanning	26

Deel 1 Algemeen

1.1 Inleiding

Op onze Montessorischool willen wij de kwaliteit van het onderwijs waarborgen. Onderwijs op maat is een begrip dat we steeds verder leren invullen met elkaar. We willen in staat zijn kinderen een voortdurende ontwikkeling van de eigen mogelijkheden te bieden. Dit betekent dat we niet alleen aandacht willen voor kinderen die meer zorg nodig hebben, omdat ze moeite hebben met leren. Het gaat verder, we willen ook de juiste zorg voor kinderen, die het relatief goed afdraait.

Deze visie heeft geleid tot de ontwikkeling van een beleidsplan voor de aanpak voor (hoog)begaafde kinderen.

De kinderen bij ons op school komen uit gezinnen met grotendeels hoger opgeleide ouders. Er zijn weinig allochtone kinderen. Het instapniveau van de kinderen bij ons op school ligt vrij hoog, het merendeel van de leerlingen stroomt uit naar HAVO/VWO onderwijs. Op onze school werken leerkrachten, vakleerkrachten en onderwijsondersteuners. Veel leerkrachten werken parttime.

Voor de toekomst van het onderwijs aan (hoog)begaafde kinderen bij ons op school zijn op een aantal wezenlijke punten keuzes gemaakt. Deze keuzes hebben o.a. betrekking op de aspecten vervroegde doorstroming, compacten en verrijken. Voor wie is dit bedoeld, hoe gaan wij hiermee om, welke keuzes zijn vooraf te maken om herhaalbaarheid te waarborgen en daarmee voor een vermindering van de werklast voor het hele team te zorgen? Kunnen wij anticiperen op problemen en hoe kunnen wij ons handelen daarop richten?

Het beleidsplan, zoals op dit moment beschreven, is door alle teamleden, de MR en het bestuur akkoord bevonden. Het betekent voor alle teamleden een inspanningsverplichting, zodat wij met elkaar de doelen bereiken, beschreven in dit beleidsplan.

1.2 Visie

De filosofie van ons Montessorionderwijs is: het scheppen van ruimte voor het kind zodat het zich optimaal kan ontwikkelen tot een zelfstandige persoonlijkheid, die verantwoordelijkheid kan en wil dragen voor zichzelf, zijn omgeving en de samenleving waarvan hij deel uitmaakt.

Elk kind heeft recht op onderwijs en opvoeding die gericht is op volledige ontplooiing. De pedagogische aandacht in onze school gaat niet alleen uit naar bepaalde vaardigheden of kennisgebieden, maar is gericht op de ontwikkeling van de totale persoonlijkheid van ieder kind.

Door het bieden van een goed voorbereide omgeving en een in hoge mate persoonsgerichte, inspirerende, deskundige begeleiding streven we ernaar om alle kinderen te laten excelleren in hun talenten.

1.3 Kerndoelen

Naast de landelijke leerdoelen heeft onze school ook leergebied overstijgende kerndoelen, die te maken hebben met bijvoorbeeld de werkhouding en het werken volgens plan. Door middel van het maken van werkstukken, het verzorgen van presentaties en het houden van spreekbeurten wordt hier veel aandacht aan besteed, zeker in relatie met wereldoriëntatie. Dit is een sterk punt dat we

graag behouden willen. Ook volgen we nauwgezet wat er op digitaal gebied wordt aangeboden voor het onderwijs, zodat we dit materiaal ook optimaal kunnen inpassen in onze lessen. Daarom hebben we gekozen voor het zelf ontwikkelen van lesmateriaal voor wereldoriëntatie en kosmisch onderwijs. Zowel voor techniek als geschiedenis zijn daarnaast leskisten ontwikkeld, die nog meer rekening houden met de eigen stijl, het niveau en de aanleg van elk kind.

Deel 2 Specifiek

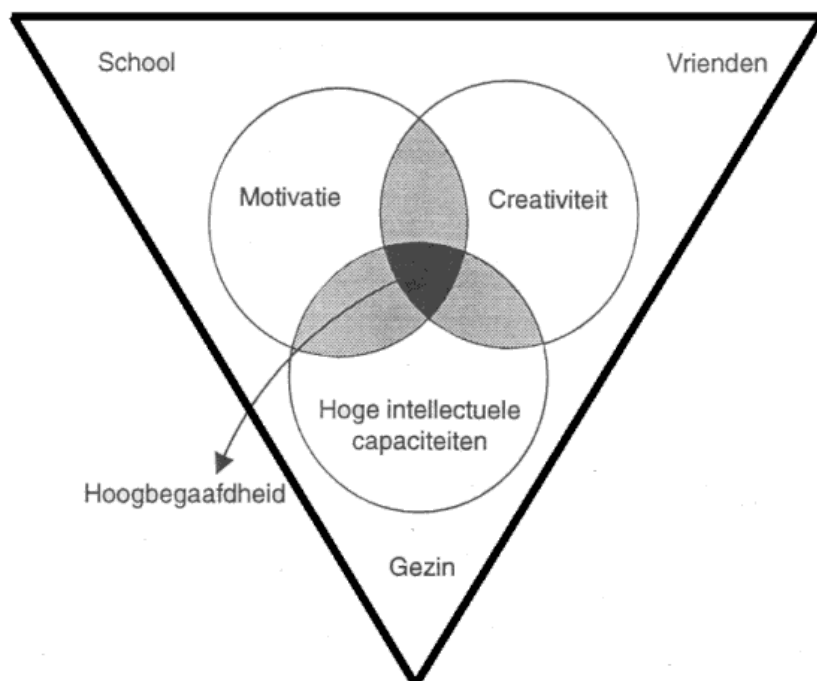
2.1 Theorie Hoogbegaafdheid & de visie van de school

Als we kijken naar de wetenschappelijke definities van begaafdheid, dan zien we eigenlijk alle wetenschappers de definitie van begaafdheid breder trekken dan alleen de cognitieve intelligentie en academische prestaties die door leraren worden benoemd. Kennelijk beschouwen leerkrachten de kern van (hoog)begaafdheid toch als iets anders dan wetenschappers.

De theorie van Sternberg over succesvolle intelligentie bevestigt dat leerlingen die in hun schooltijd als begaafd herkend worden, deze begaafdheid niet altijd omzetten in belangrijke prestaties of een succesvolle maatschappelijke carrière als ze volwassen zijn. Sternberg beschrijft drie belangrijke intelligenties die volgens hem nodig zijn. De eerste is het analytisch vermogen. De tweede is het creatief vermogen en de derde is het praktische vermogen.

De discrepantie tussen wat de wetenschap als begaafd definieert, wat leerkrachten als begaafd omschrijven en wat maatschappelijk gezien als begaafd wordt ervaren, maakt (hoog)begaafdheid tot een complex begrip.

Daarnaast geeft het model van Mönks (drie-ringenmodel) aan dat begaafdheid een interactie is tussen drie aanlegfactoren – een bovengemiddelde intelligentie, een hoog niveau van taakgerichtheid en een hoog niveau van creativiteit, deze hebben dus te maken met je persoonlijkheid. De punten in de driehoek zijn omgevingsfactoren die van invloed zijn.

Elke definitie van begaafdheid verwijst naar het begrip excellentie. Het individu is ten minste op een of meerdere domeinen superieur aan zijn leeftijdsgenoten. Om begaafd genoemd te kunnen worden, moet een mens dus extreem goed zijn in iets. Wat 'goed' is of juist 'middelmatic' wordt bepaald door de mate van de gemiddelde beheersing die van leeftijdsgenoten verwacht mag worden. Begaafde personen beschikken over een vaardigheid of aanleg voor een vaardigheid die in vergelijking met zijn leeftijdsgenoten zeldzaam is. Een excellente prestatie wordt alleen maar gezien als een uiting van

begaafdheid als deze prestatie zeldzaam is. Met andere woorden: claimen dat je begaafd bent is niet voldoende, je moet het ook kunnen laten zien. Om dat in de kinderen naar boven te halen werkt onze school met de taxonomie van Bloom.

De gereviseerde taxonomie van Bloom sluit aan op de manier waarop wij binnen de school naar kinderen kijken. Leerlingen leren op verschillende denkniveaus. Dat gaat volgens de Amerikaan Benjamin Bloom volgens een aantal stappen. Elke stap verder betekent beheersing van de vorige stap.

1. Onthouden: Het kunnen ophalen van specifieke informatie, variërend van feiten tot complete theorieën.
2. Begrijpen: De vaardigheid om adequate betekenis te geven aan informatie.
3. Toepassen: De vaardigheid om kennis in nieuwe en concrete situaties toe te passen.
4. Analyseren: De vaardigheid om informatie op te delen in onderdelen zodat de structuur kan worden begrepen en bestudeerd.
5. Evalueren: De vaardigheid om de waarde van iets te kunnen beoordelen in relatie tot een bepaald doel.
6. Creëren: De vaardigheid om met behulp van het geleerde nieuwe ideeën, oplossingen, producten te ontwikkelen.

Kind kenmerken zijn medebepalend bij het vaststellen van een juist verrijksaanbod voor een leerling. De eerste stap is vaststellen hoe de denkvaardigheden van een kind zijn ontwikkeld. Om dit te bepalen, is bovenstaand model handzaam. Het geeft inzicht in hoe de verschillende denkniveaus in elkaar zitten en geeft ook aan welk soort opdrachten geschikt is voor het desbetreffende denkniveau.

De eerst drie niveaus van Bloom (kennis/onthouden, begrip en toepassing) zijn eigenlijk de meest gebruikte denkniveaus binnen het onderwijs. Voor (hoog)begaafde kinderen zijn die denkniveaus echter te eenvoudig. Ze dagen te weinig uit. Om bestaande opdrachten aan te passen in de groep zodat het kind wel uitgedaagd wordt, maar niet sociaal geïsoleerd wordt, kan relatief eenvoudig ingestoken worden op de laatste drie niveaus: analyseren, synthetiseren en evalueren. Dit vereist dat de leerkracht vragen formuleert waardoor juist deze hogere denkvaardigheden gestimuleerd worden.

Onderpresteerders vormen een groep die moeilijk te signaleren is. Onderpresteerders zijn die kinderen die op grond van hun intellectuele capaciteiten kunnen behoren bij de doelgroep. Onderpresteren is het structureel minder presteren dan mogelijk is naar eigen vermogen. Het komt op elk niveau voor. Alleen hebben (hoog)begaafde kinderen meer kans dit te ontwikkelen.

2.2 Doelstellingen onderwijsbeleid Hoogbegaafdheid

Al vele jaren bieden wij op school passend onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen. Per september 2013 is er een lb. functie Hoogbegaafdheid gekomen; binnen onze school is een HB-coördinator aangesteld.

Onze doelstellingen zijn sinds het schooljaar 2018-2019 bijgesteld, passend bij de huidige ontwikkelingen op dit vlak. Ons doel is het uitdagen van kinderen en het geven van zelfinzicht. Het creatieve denken stimuleren, doorzettingsvermogen trainen. Leren leren, leren denken en leren leven staan centraal. Kinderen uitdagen om door samenwerken met ontwikkelingsgelijken hun niveau te overstijgen.

In de verrijkingslessen worden verdiepende en verbredende opdrachten gegeven, maar staan de volgende onderwerpen centraal: Leerstrategieën, aanpak van werk, filosofie, 'hoe werken jouw hersenen', werkhouding, faalangst, overtuigen, reflectie en sociale vaardigheden.

Hoofddoel (lange termijn)

We bieden onze (hoog)begaafde leerlingen een specifiek aangepast onderwijsarrangement bestaande uit het compacten van de reguliere lesstof, verrijkende lesstof en passende begeleiding van de leerkracht en/of HB coördinator, waarbij het welbevinden van de leerling meegenomen wordt in de begeleiding.

Subdoelen (korte termijn)

- Een verkort HB- beleidsplan is toegevoegd aan het Zorgplan (2018-2019)
- Er wordt in de groepen twee maal per jaar een vernieuwde signaleringslijst (hoog)begaafdheid ingevuld vanaf schooljaar 2020-2021.
- Het beleidsplan (hoog)begaafdheid wordt herschreven en zal in schooljaar 2020-2021 worden afgerond en geïmplementeerd.
- We zijn op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het gebied van hoogbegaafdheid.
- We bieden de leerlingen verbredende en verdiepende leerstof die actueel zijn.
- Schooljaar 2019-2020 en 2020-2021 wordt onderzocht middels een pilot of we gebruik willen maken van het computerprogramma Acadin.
- Schooljaar 2019-2020 start het team met een studiedag HB, begeleid door **De Denkers**.
- Schooljaar 2020-2021 wordt een nieuwe screeningslijst ingezet in de groepen.
- Schooljaar 2020-2021 werken de leerkrachten met een handreiking Hyperion in de groep

2.3 Prioritering doelstellingen onderwijsbeleid Hoogbegaafdheid

Als team bepalen wij de prioriteit van de doelstellingen, ook op het gebied van (hoog)begaafdheid. Bij ons op de Montessorischool staat het kind centraal. Daarom is het presenteren van het beleidsplan aan de leerkrachten belangrijk. Dit is het startpunt van het uitvoeren van een helder en duidelijk beleidsplan. Van hieruit gaan wij als school werken aan de overige doelstellingen.

De leerkrachten creëren door het lezen en begrijpen van het beleidsplan een belangrijk stuk achtergrondinformatie die nodig is om actief en consequent met de (hoog)begaafde kinderen aan de slag te gaan. Daarnaast is het belangrijk dat wij als school weten welke kinderen er (hoog)begaafd zijn. Wij kijken naar het kind. Dit betekent dat wij uitgaan van de mogelijkheden van ieder kind. Dit sluit nauw aan bij de doelstellingen onze visie op (hoog)begaafdheid. Als school willen wij eruit halen wat erin zit. Het vroegtijdig signaleren van de kinderen die mogelijk (hoog)begaafd zijn is daarom ontzettend belangrijk.

2.4 Doelgroep onderwijsbeleid Hoogbegaafdheid

Tot de doelgroep van het beleid voor begaafde/hoogbegaafde leerlingen behoren:

- Kinderen waarbij door psychodiagnostisch onderzoek een intelligentiequotiënt is vastgesteld dat hoger is dan 130. Bovendien moeten deze kinderen eveneens beschikken over de persoonlijkheidseigenschappen, motivatie en creativiteit.

- Kinderen die volgens het in dit plan vastgestelde signalerings- en diagnostiseringsprotocol als zeer waarschijnlijk (hoog)begaafd zijn geïdentificeerd maar waarbij geen intelligentieonderzoek is afgenomen. Deze kinderen zijn aangemeld voor de leerlingbespreking.

- Hoog intelligente kinderen (die kinderen waarvan we op grond van hun leerprestaties kunnen vaststellen dat zij grote intellectuele capaciteiten hebben, maar waarbij de essentiële persoonlijkheidskenmerken motivatie en creativiteit zich niet als zodanig voordoen).
Onder leerprestaties verstaan wij het volgende: Dit zijn kinderen die de methode gebonden toetsen doorgaans goed maken (80% of meer goed van elke opgave) en/of een 1+ score of 1 score halen op de toetsen Rekenen-Wiskunde en begrijpend lezen van het Leerlingvolgsysteem van de CITO-groep.

Een eerste selectie van herkenbare leereigenschappen van (hoog)begaafde kinderen laat zien dat wij ons richten op leerlingen die beschikken over:

- Hoge intelligentie
- Grote interesse
- Grote algemene kennis
- Hoog leertempo
- Goed geheugen
- Creatief oplossingsgericht

- Verbaal sterk
- Eigen oplossingsstrategieën en minder gebruik maken van opgelegde strategieën.

In de benaderingswijze die wij voor ogen hebben, is het van wezenlijk belang dat de capaciteiten die kinderen hebben, in overleg met hun ouders, benoemd worden, zij het dat wij heel voorzichtig willen omgaan met het woord 'hoogbegaafdheid'. Als het leerlingen in groep 1 en 2 betreft zullen wij consequent over een *ontwikkelingsvoorsprong* spreken. Daarmee voorkomen we dat kinderen vroegtijdig gelabeld worden, de verwachtingen niet kunnen waarmaken en er vervolgens problemen ontstaan omdat we te onvoorzichtig geweest zijn met het woord 'hoogbegaafdheid'. In groep 3 en 4 blijven we in principe zoveel mogelijk over een ontwikkelingsvoorsprong spreken, omdat de ontwikkelingsfase van deze leeftijdsgroep om voorzichtigheid vraagt. Indien in deze leeftijdsgroep door onderzoek hoogbegaafdheid van een kind wordt vastgesteld, dan respecteren wij deze aanduiding, omdat op deze leeftijd zo'n onderzoek een groep mate van geldigheid heeft.

2.5 Omgeving en partners / partijen onderwijsbeleid Hoogbegaafdheid

De HB-coördinator heeft voornamelijk overleg met de Intern Begeleider, de directeur en leerkrachten. Deze hebben allen te maken met het onderwijsbeleid Hoogbegaafdheid.

Voor de directeur is het belangrijk dat zij op de hoogte is van de manier van werken. Dit kan natuurlijk ter sprake komen in gesprekken met ouders, maar daarnaast is de directeur degene die de contacten onderhoudt met het bestuur. Mocht het bestuur met vragen en/of opmerkingen komen over het beleid tijdens een vergadering, dan gaat de directeur hier als eerste op in. Daarnaast wordt in de bestuursvergadering de begroting vastgesteld en goedgekeurd. Hierin wordt ook het bedrag voor Verrijkingsonderwijs vastgesteld.

Deel 3 Organisatie

3.1 Taken en bevoegdheden

De rol van de leerkracht in het geheel wordt heel duidelijk beschreven in het DHH. De leerkracht is verantwoordelijk voor het kind. Als de leerkracht signalen herkent en een vermoeden heeft van (hoog)begaafdheid, neemt de leerkracht dit op met de Intern Begeleider. Vervolgens komt het, na goedkeuring van de Intern Begeleider, bij de HB-coördinator terecht en komen er afspraken tussen leerkracht en HB-coördinator. De HB-coördinator werkt dus voornamelijk samen met de leerkracht. De leerkracht communiceert met de ouders.

Wanneer kinderen in de verrijkingsgroep zitten, zal de HB-coördinator ook communiceren met ouders. Eventueel kan er ook overleg plaatsvinden met de Intern Begeleider, ouders en/ of directeur. Aangezien de Intern Begeleider het zorgbeleid op onze school aanstuurt, zal afstemming tussen Intern Begeleider en HB-coördinator van belang zijn.

De financiering wordt gedaan door de school en vanuit gelen van ons samenwerkingsverband ZoUT.

(Hoog)begaafde kinderen op onze school vallen met betrekking tot de coördinatie van de zorg onder de verantwoordelijkheid van de HB-coördinator en de Intern Begeleider. Deze beschikken over de vereiste deskundigheid ten aanzien van de begeleiding van (hoog) begaafde leerlingen. Deze zijn samen verantwoordelijk voor:

- Coördinatie uitvoerend diagnostisch onderzoek.
- Interpreteren en verslaglegging van gegevens uit diagnostisch onderzoek.
- Procedure vervroegde doorstroming.
- Beoordeling handelingsplan van de leerkracht.
- Evaluatie met de ouders in samenwerking met de groepsleerkracht.
- Bewaking doorgaande lijn in aanpak over de leerjaren heen.
- Beheren en uitbreiden orthotheek verrijkingsmateriaal.
- Verzamelen en checken bestaande didactische gegevens ten behoeve van diagnostische onderzoek.
- Evaluatie met de ouders in samenwerking met de IB-er / HB-coördinator.

De dagelijkse zorg en begeleiding is binnen onze school een taak van de groepsleerkracht. De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor:

Het signaleren van (hoog)begaafde leerlingen in zijn of haar groep.

Het bespreken van de signaleringslijsten tijdens de leerlingbesprekingen.

Aanleveren van(observatie)gegevens voor eventueel diagnostisch onderzoek.

Invullen van vragenlijsten van het DHH

-Aanpassingen in het leerstofaanbod realiseren door middel van compacten en verrijken.

Het verzamelen van de juiste verrijkingsmaterialen in de daarvoor bestemde school orthotheek.

Evaluatie met het kind en ouders

Opstellen handelingsplan indien nodig(in samenwerking met de IB-er / HB-coördinator)

De leerkracht noteert aanpassingen in leerstofaanbod in Parnassys.

Daarnaast is het altijd prettig als de leerkrachten meedenken over de gang van zaken en eventueel op- of aanmerkingen voorleggen aan de HB-coördinator. Op deze manier blijft er ruimte voor groei en verbetering van het beleid.

3.2 Deskundigheid en attitude

De attitude van de HB-coördinator is van groot belang bij het werken met (hoog)begaafde kinderen. De volgende vier punten worden erg gewaardeerd door (hoog)begaafde kinderen.

1. Begrip van en luisteren naar het kind.
2. Respect voor de autonomie en reflectie op de competentie van kinderen.
3. Eerlijk zijn, zelfvertrouwen hebben, geduldig zijn en creatief denken.
4. Een fijne relatie met de kinderen.

Als HB-coördinator is het belangrijk dat je met een open blik en open houding naar de kinderen kijkt. Uit onderzoek komt naar voren dat de leerkracht / HB-coördinator het leerproces van begaafde kinderen kunnen stimuleren door:

- Veel open vragen te stellen.
- De juiste (hoge) eisen te stellen.
- De kinderen te helpen met het zoeken naar de juiste aanvullende informatiebronnen op het juiste niveau, zodat de leerling het hoogste niveau in denken en creativiteit kan bereiken.
- Adequate studievoordigheden en structuur aan te bieden, zodat het kind leert hoe hij een onderwerp kan bestuderen en vormgeven.
- Het kind zowel abstracte als concrete concepten aan te geven.
- De kinderen aan te spreken op een hoog verbaal niveau, zonder gesimplificeerd taalgebruik, en hem aan te moedigen met woorden te spelen, vooral bij woorden en idioom.
- Geavanceerde denkniveaus en probleemoplossende strategieën aan te bieden.
- Creatief denken en het historisch perspectief te integreren.
- Prestaties en voorstellingen met de kinderen te ontwikkelen.

Het blijft belangrijk dat de HB-coördinator, intern begeleider en leerkrachten in ontwikkeling blijven door professionalisering. Beleid blijft immers altijd in ontwikkeling. Ook een HB-coördinator moet blijven ontwikkelen en groeien. Workshops, conferenties die te maken hebben met (hoog)begaafdheid blijven daarom interessant en belangrijk voor de school. Hierin is duidelijk een taak weggelegd voor de HB-coördinator.

Onze school wordt extern begeleid door de Denkers, de HB-coördinator coördineert en onderhoudt deze contacten

Er is bij ons op school ruimte voor bijscholing, mochten de HB-coördinator of andere teamleden daar behoefte aan hebben. Uiteraard wordt er altijd wel gekeken waar de prioriteit op dat moment ligt.

3.3. Besluitvorming

Het signaleringsbesluit neemt de leerkracht in overleg met de Intern Begeleider. Als deze beiden van mening zijn dat de signalering gestart moet worden, dan neemt de HB-coördinator dit over. Mocht er twijfel over zijn, dan zal de Intern Begeleider hierover beslissen. Het handelingsbesluit zal in overleg gaan tussen de leerkracht en de HB-coördinator. Tijdens de leerlingbespreking wordt de Intern Begeleider op de hoogte gehouden van de stand van zaken. Een eventueel versnellingsbesluit wordt genomen door verschillende partijen: leerkracht, ouders, Intern Begeleider, HB-coördinator en directeur. De HB-coördinator is verantwoordelijk voor het materiaal, de HB-coördinator zorgt dat benodigde materialen ieder jaar besteld worden en dus aanwezig zijn. Mocht er door het jaar heen iets nodig zijn voor b.v. de verrijkingsgroep, dan zal de HB-coördinator dit altijd doen in overleg met de directeur. Als je kijkt naar het besluitvormingsproces, dan zijn in eerste instantie de leerkracht, Intern Begeleider en HB-coördinator verantwoordelijk voor de besluiten. Mochten zich daarin problemen voordoen, dan zal de directeur erbij betrokken worden.

3.4 Financiering

In het activiteitenplan van de school staat het budget begroot voor de (hoog)begaafde kinderen. Deze middelen worden deels begroot vanuit de gelden vanuit ons samenwerkingsverband ZoUT. Daarnaast wordt er ook geld gereserveerd door de school. De school moet het bedrag, dat gereserveerd is voor (hoog)begaafdheid, verantwoorden aan het ministerie.

De mogelijkheid bestaat om gebruik te maken van een subsidieregeling.

Deel 4 Werkwijze

4.1. Signaleren met behulp van het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafd.

Om het signaleren en de diagnostiek te stroomlijnen werken wij met het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH). Dit protocol beschrijft de stappen van informatieverwerking ten behoeve van signalering en diagnostiek, verzorgt de interpretatie van gegevens en maken een identificatieverslag over het kind.

Tijdens de fase van signalering gaat het om het opvangen en interpreteren van mogelijke aanwijzingen over begaafdheid van een kind. De instrumenten om alle gegevens te verzamelen en in kaart te brengen zijn opgenomen in module 1 van het DHH.

Het gebruik van de instrumenten in module 1 (Signalering) neemt in totaal ongeveer 20 minuten in beslag en geeft een heldere eerste indruk weer van de informatie die we uit verschillende bronnen hebben verkregen. Ouders en leerkracht vullen beiden een (digitale) vragenlijst in.

Denken we op grond van de gegevens nog steeds in de richting van begaafdheid dan volgt verder intern diagnostisch onderzoek. De groepsleerkracht is de eerst verantwoordelijke tijdens het proces van signalering. Hoe verloopt dit proces?

Op het moment dat de groepsleerkracht signalen opvangt bij het kind van mogelijk (hoog)begaafdheid (evt. met behulp van de signaleringslijst), dan wordt dit besproken in de leerlingbespreking met de Intern Begeleider. Dit kan altijd, het gehele jaar door. Het kan ook bij elke leeftijd in elke groep. Als de Intern Begeleider ermee instemt, dan neemt de desbetreffende groepsleerkracht contact op met de HB-coördinator. De HB-coördinator maakt de leerling aan in het DHH en zorgt voor de inlogcode voor de ouders en leerkracht. Ondertussen stelt de groepsleerkracht de ouders op de hoogte. Vanaf dat moment kunnen groepsleerkracht en ouders de eerste signalering digitaal in het DHH in gaan vullen.

Om de signalering van mogelijke (hoog)begaafde kinderen vorm te geven doorlopen wij voor iedere leerling die hiervoor in aanmerking komt de onderstaande stappen.

Stap 1: De leerkracht meldt het kind aan bij de leerlingbespreking (IB).

Stap 2: De HB-coördinator maakt een account aan in DHH.

Stap 3: De leerkracht formuleert beknopt zijn eigen indruk van het kind en vult digitaal de korte signaleringslijst in.

Stap 4: De ouders ontvangen via de mail van de betreffende leerkracht een inlogcode. Met deze inlogcode kunnen de ouders digitaal een formulier invullen waarop zij hun indruk over hun kind kort kunnen weergeven. Tevens vullen zij tegelijkertijd de korte signaleringslijst in.

Stap 5: De leerkracht voert didactische gegevens in over de leerling in het DHH.

Stap 6: Eventuele overige bronnen worden ingevoerd in het DHH.

Stap 7: Er volgt een advies vanuit het computerprogramma. De leerkracht beslist in overleg met de HB-coördinator of dit advies wordt opvolgt.

Zoals eerder aangegeven, begeleidt de module Signalering bij de beslissing of het wenselijk is om verder intern diagnostisch onderzoek naar een kind te doen. Het programma geeft echter slechts een richtlijn en het is steeds aan de gebruiker om te beoordelen of die zich kan vinden in de gegenereerde richtlijn en het daaruit voortvloeiende advies. Bij het besluit neem je de volgende aspecten in afweging mee:

- Wat zijn de resultaten van het signaleringsonderzoek volgens de computer?
- Wordt dit beeld ondersteund door de algemene informatie van de ouders?
- Wordt dit beeld ondersteund door de algemene informatie van de leerkracht?
- Wordt dit beeld ondersteund door de gegevens uit overige bronnen?

Het is dus de verantwoordelijkheid van de gebruiker of je het een advies opvolgt.

Indien de richtlijnen van het programma niet ondersteund worden door de algemene informatie van ouders en leerkracht en/of overige bronnen, is het in veel gevallen raadzaam om intern onderzoek te verrichten. In die gevallen waarbij twijfel blijft, is extern diagnostisch onderzoek wellicht raadzaam.

Onder diagnostiek verstaan we het verder verzamelen van gegevens om uiteindelijk een conclusie te kunnen trekken over mogelijke (hoog)begaafdheid. Voor diagnostiek binnen de school komen alle kinderen in aanmerking waarvan op grond van bovenstaande signaleringsprocedure vermoed wordt dat deze (hoog)begaafd kunnen zijn. Tijdens de diagnostiek komt er meer duidelijkheid over de begaafdheid van het kind en zijn specifieke leer- en begeleidingsbehoeften. De vragenlijst voor de leerkracht, de vragenlijst voor de ouders en de toets resultaten zijn voor deze module verplicht in te vullen onderdelen.

Om de diagnostiek van mogelijk (hoog)begaafde kinderen vorm te geven doorlopen wij voor ieder leerling die hiervoor in aanmerking komt de volgende stappen.

Stap 1: De leerkracht beantwoordt digitaal in het DHH een zeer uitgebreide observatielijst. De vragen op de lijst betreffende onderstaande aspecten:

- Leer- en persoonlijkheidseigenschappen van hoogbegaafde leerlingen.
- Werk- en leerstrategieën.
- Zelfbeeld
- Perfectionisme
- Sociaal functioneren.

Stap 2: De leerkracht geeft aan bij de ouders dat ze de uitgebreide observatielijst digitaal in DHH in mogen vullen. De ouders zorgen dat ze deze lijst binnen twee weken hebben ingevuld.

Stap 3: De leerkracht controleert of de didactische gegevens uit het LOVS (ingevuld tijdens de signaleringsprocedure) nog correct zijn en voert waar nodig correcties daarop door.

Stap 4: De leerkracht zorgt dat de gegevens van het kind binnen vier weken na aanmelding voor diagnostisch onderzoek zijn opgenomen in DHH.

Stap 5: De leerkracht en de HB-coördinator bekijken samen het door de computer gegenereerde profiel verslag en bereiden het oudergesprek samen voor. Dit gesprek vindt maximaal 5 weken na de aanmelding voor diagnostisch onderzoek plaats.

Stap 6: Tijdens het oudergesprek met de groepsleerkracht en eventueel HB-coördinator wordt het profiel verslag besproken. Hierin wordt het vervolg aangegeven, met als optie aansluiten in de verrijkingsgroep.

In alle gevallen waarbij in de fase van diagnostiek duidelijk is geworden dat wij handelingsverlegen zijn, geldt dat wij afhankelijk zijn van externe begeleiding vanuit het Samenwerkingsverband. Het School Ondersteuningsteam (SOT) zal dan worden ingeschakeld, na toestemming van ouders.

In die gevallen waarbij wij zelf specifieke pedagogische aandachtspunten hebben geformuleerd, maar na een periode van drie maanden blijkt dat onze manier van begeleiding geen positieve invloed heeft op de welzijn van het kind, zullen wij ook het SOT inschakelen.

Wij kunnen ouders ook adviseren psychodiagnostisch onderzoek naar hun kind te laten doen. De kosten voor dit extern onderzoek zijn voor ouders, maar kunnen eventueel vanuit het Centrum van Jeugd en gezin (CJG) worden geïnitieerd en gefinancierd.

Voor de begeleiding van (hoog)begaafde kinderen met eventuele leer-en/of gedragsstoornissen (te denken valt aan: dyslexie, ADHD, ASS) zullen wij net als bij alle andere kinderen waarbij dat het geval is, terugvallen op de ondersteuning vanuit ons samenwerkingsverband.

Tijdens de schoolloopbaan

In de onderstaande gevallen zien wij aanleiding om het protocol voor signalering voor een kind te doorlopen:

- Het kind behaalt gedurende langere tijd opvallend hoge schoolprestaties.
- Het kind laat kindkenmerken en/of leerkenmerken zien die passen bij (hoog)begaafde leerlingen.
- Het kind scoort hoog op de signaleringslijst (hoog)begaafdheid
- De ouders van het kind geven signalen af waaruit valt op te maken dat hun kind mogelijk (hoog)begaafd zou kunnen zijn.

Bij (zij)instroom

In de onderstaande gevallen zien wij aanleiding om het protocol voor signalering voor een nieuwe leerling te doorlopen:

- Tijdens het aanmeldingsgesprek met de ouders van een nieuw kind zijn er indicaties dat het kind mogelijk een ontwikkelingsvoorsprong heeft.
- Indicaties n.a.v. de eerste indruk van de leerkracht en/ of invullen van de signaleringslijst.
- Indicaties uit externe informatiebronnen zoals peuterspeelzaal, onderwijskundig rapport na de overstap van een andere school, schoolarts en/of CJG.

Ten aanzien van signalering en diagnostiek door derden, die niet aan onze school verbonden deskundigen, willen wij het volgende vaststellen.

-De extern deskundige moet geregistreerd zijn bij een beroepsvereniging van psychologen en/of orthopedagogen.

-De extern deskundige moet over expertise beschikken ten aanzien van het onderwijskundig en opvoedkundig handelen met betrekking tot (hoog)begaafde kinderen.

- Het moet gaan om breder psychologisch onderzoek waarbij naar het hele kind gekeken wordt en niet alleen intelligentie vastgesteld wordt.
- Het onderzoek vindt plaats in belang van het kind en dient daar ook op gericht te zijn.
- De school is bereid het advies van een extern deskundige op te volgen indien deze naast gegevens bij de ouders ook pedagogisch/didactische gegevens bij de school heeft ingewonnen en deze terug te vinden zijn in het verslag en/of adviesrapport.
- Bij het advies dient mede rekening gehouden te zijn met de mogelijkheden binnen de school en de onderwijskundige en pedagogische aansluiting op het beleidsplan (hoog)begaafden.
- Adviezen die in strijd zijn met het beleidsplan (hoog)begaafdheid (2019) en zullen met ouders en deskundige besproken worden, maar er kan niet gegarandeerd worden dat deze adviezen ook (kunnen) worden opgevolgd.
- De extern deskundige dient bereid te zijn om het adviesrapport mondeling op school te komen toelichten en eventueel directe handvatten voor de praktijk te geven.
- De kosten van een dergelijke procedure worden niet door de school vergoed, tenzij het initiatief voor het onderzoek en advies vanuit de school (met instemming van de directie) is genomen.

4.2 Compacten, Verrijken, Versnellen.

De (hoog)begaafde kinderen krijgen in hun eigen groep een aangepast leerstofaanbod aangeboden. De kinderen worden als (hoog)begaafd onderscheiden op grond van het signalering- en diagnosticeringsprotocol dat in het vorige hoofdstuk is beschreven. De aanpassingen in het leerstofaanbod vinden plaats door middel van compacting en verrijking.

Daarbij wordt gewerkt met twee leerlijnen.

Eerste leerlijn: begaafde / intelligente kinderen.

Tweede leerlijn: hoogbegaafde / hoog intelligente kinderen.

De keuze om de verrijkingstaken verplicht te stellen en aan te bieden als vervangende leerstof komt voort uit het principe dat we (hoog)begaafde kinderen een ander leerstofaanbod willen bieden zonder dat zij wezenlijk meer tijd aan een vakgebied besteden dan andere kinderen. Iedere vorm heeft in onze ogen iets 'oneerlijks' in zich. Als we alleen maar compacten betekent dit dat het (hoog)begaafde kind in net zoveel tijd als alle andere kinderen minder stof hoeft te verwerken. Als we niet compacten, maar wel willen verrijken betekent dit dat de (hoog)begaafde kinderen in evenveel tijd als alle andere kinderen, meer leerstof moet verwerken. De verrijkingsstof dient dus als een vervangend leerstofaanbod en niet als een extra aanbod bovenop de normale hoeveelheid werk die alle kinderen krijgen. Daarnaast is het vanuit onze Montessorivisie zo, dat wij heel goed naar de kinderen kijken. Wat zien wij? Waar heeft het kind behoefte aan? Wij gaan niet alleen uit van de scores die een kind laat zien.

4.2.1 Compacten

Compacten verstaan we het indikken van de leerstof zodanig dat de leerstappen passen bij de leereigenschappen van (hoog)begaafde kinderen. In de praktijk zien we dat naast toetsen van ieder leerstofonderdeel, de basisstof gekozen wordt om een voldoende beheersingsniveau te bereiken. Hiervoor maken wij gebruik van handleidingen. Daarnaast maken wij gebruik van experts zoals de Rekencoördinator en de, nog (opnieuw) aan te stellen Taalcoördinator. Door structureel te compacten worden er geen inhoudelijke leerstofdoelen overgeslagen en weten we zeker dat ieder kind alle leerstof doorloopt, zij het in aangepaste hoeveelheid.

In het reguliere compactingsprogramma voor (hoog)begaafde kinderen wordt in principe eerst de minimale hoeveelheid oefenstof aangeboden en wordt pas daarna getoetst d.m.v. de methode gebonden toets, in andere gevallen kunnen pre-toetsen afgenomen worden. Dit reguliere toetsmoment valt samen met het moment waarop alle leerlingen uit de groep deze toets maken. De vrijgekomen tijd tussen twee toetsmomenten kan gebruikt worden voor het verrijkingsaanbod.

Voor nauwkeurige richtlijnen welke type leerstof juist wel of juist niet aangeboden moet worden per leerlijn, verwijzen we naar module 3 van het DHH. Daarin zijn richtlijnen opgenomen voor het compacten van de door ons gebruikte methoden.

4.2.2 Verrijken

Onder verrijken verstaan we een wezenlijk ander leerstofaanbod dat enerzijds de mogelijkheid biedt om aangeboden leerstof verder uit te werken (verdiepen) en anderzijds de mogelijkheid biedt om een aanvullend programma op de kerndoelen te realiseren (verbreden). Verrijkingsstof kan zich zowel richten op het aanleren van nieuwe kennis als op het aanleren van (sociale) vaardigheden en emotionele weerbaarheid.

Op school werken wij met verschillende materialen en methodes, speciaal voor de verrijking van (hoog)begaafde kinderen. De leerdoelen die de (hoog)begaafde kinderen gaan leren en ontwikkelen liggen op het gebied van analytisch, creatief, praktisch denken. We doen hierbij o.a. een beroep op op de denkvaardigheden 'onthouden', begrijpen' en 'toepassen' en de 'hogere orde denkvaardigheden' (analyseren, evalueren en creëren).

Het verrijkingsaanbod zal worden aangeboden in de eigen groep. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om een periode deel te nemen aan de verrijkingsgroep wanneer het verrijkingsaanbod in de groep onvoldoende aansluit bij de behoeften van de leerling.

De HB-coördinator begeleidt en coacht deze groep leerlingen. Deze verrijkingsgroep komt één keer in de week bij elkaar, ongeveer 1,5 uur. De kinderen krijgen een periode, dus niet het hele schooljaar, les in deze groep die bestaat uit ontwikkelingsgelijken.

Uit het bovenstaande valt op te maken dat wij als school ervoor kiezen om van het verrijkingsaanbod een structureel onderwijsprogramma maken.

Het betreffende verrijkingsmateriaal zal wisselend gekozen worden door de HB-coördinator, afhankelijk van de deelnemende kinderen en hun ondersteuningsbehoeften en / of leerstijlen.

In het twee maal jaarlijks verslag (februari en juni) van de betrokken kinderen wordt beschreven op de zorgpagina met welk materiaal het kind heeft gewerkt, hoe de resultaten waren, hoe het kind het heeft ervaren en worden eventueel (nieuwe) aandachtspunten voor de komende periode aangegeven.

4.2.3 Versnellen

Binnen onze school werken wij met bouwgroepen. Binnen de bouwgroepen gelden andere grenzen ten aanzien van het verwerken van de leerstof. Dat wil zeggen dat een kind 'leerstofjaar' overstijgend kan werken. Vanuit ons principe waarbij wij zoveel mogelijk tegemoet willen komen aan de individuele ontwikkelingsbehoefte van het kind, kan dit standpunt betekenen dat een kind niet voor alle vakgebieden even snel door de leerstof heen gaat. Zo kan een kind bijvoorbeeld met taal verder zijn dan met rekenen.

Vervroegde doorstroming naar een hogere bouw is een maatregel die wij slechts zullen toepassen als er geen andere opties meer zijn om de zorg en de begeleiding van het kind optimaal te houden (passend bij de onderwijsbehoeften van een kind). Vervroegde doorstroming is dus een maatregel die slechts bij *hoge uitzondering* genomen zal worden. Dit betekent dat slechts kinderen die aan heldere criteria voldoen hiervoor in aanmerking komen. Op grond van onze verantwoordelijkheid voor zowel een pedagogisch als onderwijskundig hoogstaande kwaliteit van leerlingenzorg, stellen we daarbij dat een kind in principe slechts eenmaal tijdens de basisschoolperiode vervroegd kan doorstromen.

Voor vervroegde doorstroming komen kinderen in aanmerking die voldoen aan de onderstaande criteria:

- Door middel van interne en/of externe diagnostiek is vastgesteld dat het een (hoog)begaafde kind is.
- Het kind heeft een didactische voorsprong van ten minste zes maanden groot op zijn huidige leerstof jaarniveau.
- De didactische voorsprong uit zich op meerdere leerstofgebieden (taal, rekenen, zaakvakken).
- Deze voorsprong wordt vastgesteld door middel van breed didactisch onderzoek dat binnen de school verricht is.
- Het kind is nog niet eerder vervroegd doorgestroomd.
- Het kind heeft naast het reguliere leerstofaanbod het beschikbare en voor hem geschikte verrijkingsmateriaal verwerkt, passend bij het niveau waarop hij in zijn leerstofjaargroep van het moment werkt.
- Van het kind wordt door interne diagnostiek (o.a. Zien! Van Parnassys) aannemelijk gemaakt dat hij sociaal en emotioneel kan functioneren tussen kinderen die ouder zijn dan hijzelf.
- Bij wijze van hoge uitzondering kan een kind waarvan is vastgesteld dat deze (hoog)begaafd is, op sociale en of emotionele gronden eveneens vervroegd doorstromen, mits het didactische niveau van het kind in orde is.

Vervroegde doorstroming kan alleen indien de didactische voorsprong van het kind op nagenoeg alle vakken ten minste een jaar bedraagt.

N.B. Voordat overgegaan wordt tot het nemen van een beslissing over vervroegde doorstroming wordt voor ieder kind die daarvoor mogelijk in aanmerking komt het adviestraject vervroegde doorstroming doorlopen uit module 3 van het DHH.

Bij de beslissing over vervroegde doorstroming zijn de volgende personen betrokken:

- De huidige groepsleerkracht
- De intern begeleider
- HB coördinator
- De toekomstige groepsleerkracht
- De ouders van de het kind
- De directeur van de school
- Eventuele externe deskundigen

De mening van het betrokken kind is van belang bij de besluitvorming, maar vormt nooit de beslissende stem. In die gevallen waarbij de leerling aangeeft niet vervroegd te willen doorstromen, wordt nagegaan waarom hij dit niet wil en of er mogelijkheden zijn om het kind tegemoet te komen. Ouders worden betrokken worden bij de besluitvorming, maar school neemt een definitief besluit. Ouders hebben recht op inzage in dit beleidsplan en zullen om misverstanden te voorkomen tijdig op de hoogte gesteld worden van de criteria die wij hanteren. In die gevallen waarbij een extern adviseur betrokken is bij de begeleiding van het kind, zal deze zeker geconsulteerd worden, maar impliceert deze consultatie niet noodzakelijkerwijs dat wij afzien van de door ons gestelde criteria voor vervroegde doorstroming.

Als het besluit over vervroegde doorstroming voor het kind is genomen, worden in principe de volgende stappen gezet.

- Om te zorgen dat het kind zich thuis voelt in de nieuwe bouw, wordt hem/haar in de drie weken voorafgaand aan de definitieve overstap, de gelegenheid geboden om enkele keren per week te gaan 'wennen' in de nieuwe bouw.
- Kinderen die tijdens deze periode aangeven geen behoefte meer aan dit wennen te hebben, kunnen mits de toekomstige groepsleerkracht hiermee instemt, voortijdig overstappen.
- Hoewel het meest natuurlijke moment voor de realisatie van vervroegde doorstroming, direct na een vakantieperiode is, hanteren we deze grens niet stringent. De beslissing wordt hierover genomen door de huidige en de toekomstige groepsleerkracht, in samenspraak met de Intern Begeleider, de HB-coördinator en de directie.
- Op het moment dat duidelijk is dat het kind naar een andere bouw gaat, wordt in deze bouw alvast een voorlopige plaats voor het kind gecreëerd, zodat het als het komt wennen ook direct zijn eigen plek heeft. Ook wordt er gezorgd dat de methode boeken en werkschriften voor het kind klaar liggen. Het kind wordt op deze manier duidelijk gemaakt dat vervroegde doorstroming voor de school net zo'n serieuze aangelegenheid is als voor hem zelf.

Coachen en nazorg betreft niet alleen de (hoog)begaafde leerling, maar ook de leerkracht die het kind in de bouw heeft ontvangen.

Om te voorkomen dat een kind die eenmaal vervroegd is doorgestroomd, een nieuwe didactische voorsprong ontwikkelt, wordt vanaf het moment van instroom in de nieuwe bouw onmiddellijk gewerkt volgens de richtlijnen compacten en verrijken.

Onderdeel van de nazorg voor een kind is dat zijn emotionele welbevinden nauwkeurig in de gaten gehouden wordt. Het is een veel voorkomend verschijnsel bij (hoog)begaafde kinderen dat zij in de eerste zes weken na een vervroegde doorstroming hun zelfbeeld ten aanzien van hun prestaties

moeten bijstellen. Waren ze voorheen wellicht de beste leerling van de groep, nu zijn zij op eens aan het werk als een 'gemiddelde' leerling, en moet het kind een inspanning leveren om zijn taak goed te volbrengen. Dit is voor veel (hoog)begaafde kinderen een nieuwe ervaring. Als daarover niet gepraat wordt met het kind, kan hij faalangst ontwikkelen omdat het aantal succeservaringen tijdelijk even beperkt is.

Zes weken nadat een kind in een nieuwe bouw of hogere groep is gekomen, wordt een kort gesprek met de ouders gevoerd om te zien hoe het kind zich thuis uit over zijn nieuwe situatie. Op deze manier kan tijdig gezien worden of verdere bijsturing noodzakelijk is.

De leerkracht die het (hoog) begaafde kind na een vervroegde doorstroming in de bouw krijgt, kan een beroep doen op extra ondersteuning van de HB-coördinator of de Intern Begeleider. Voorafgaand aan de vervroegde doorstroming wordt bekeken op welke gebieden de leerkracht ondersteuning nodig heeft en wie de meest geëigende persoon is om deze begeleiding te verzorgen. Na de eerste periode kan de leerkracht terugvallen op de normale procedure voor interne begeleiding.

Voor meer praktische zaken, zoals het verzorgen van compacting en verrijking, dient de leerkracht eerst terug te vallen op het protocol. De richtlijnen voor compacting voor de taal- en rekenmethode worden gevolgd vanaf het DHH en/ of gebruikte methoden.

4.3 Begeleiding van leerlingen in de onderbouw

Aanpassingen in het leerstofaanbod in de onderbouw komen neer op het overslaan van opdrachten die het kind met de ontwikkelingsvoorsprong al beheerst. Het is van belang dat de kleuter zoveel mogelijk werk- en spelopdrachten aangeboden krijgt op zijn niveau. Dat is ook de gedachte van onze Montessorivisie. In de onderbouw vindt geen vervroegde instroom plaats.

In de onderbouw werken we heel erg situatie- kindgericht. Dat wil zeggen dat wij naar de ontwikkeling van het kind kijken, zijn belangstelling in kaart brengen middels de leerlijnen van Parnassys en aan de hand daarvan kijken hoe we die ontwikkeling het beste kunnen begeleiden en stimuleren. Tevens maken we gebruik (vanaf schooljaar 2020-2021 van screeningslijsten, twee maal per jaar).

Veel wordt daarom afhankelijk van de situatie besloten of geregeld. Daarom worden de opdrachten aangepast.

Concreet komt het op de volgende punten neer:

- Het niveau van de vragen (in kringverband en lesjes) wordt voor deze kinderen aangepast.
- Aan deelgebieden die minder ver ontwikkeld zijn dan de cognitieve kant van een kind (bijv. motorische of sociaal/emotionele ontwikkeling) wordt extra aandacht gegeven.
- Verrijkingsmateriaal voor kleuters wordt ingezet, evenals uitdagende verwerkingen met het Montessorimateriaal.
- Met de middenbouw wordt samenwerking gezocht. Het kan ook zo zijn dat een kind daar gestructureerd op bezoek gaat, als daar behoefte aan is. Wij noemen dit de intellectuele wandeling.

4.4 Leerdoelen in en buiten de klas voor (hoog)begaafde kinderen.

De drie denkvaardigheden van Stenberg heeft iedereen in meerdere of mindere mate tot zijn beschikking, maar het is heel zeldzaam dat iemand ze alle drie even goed beheerst.

De meeste mensen hebben een duidelijke voorkeur voor een, of soms twee van deze manieren van denken.

In de verrijkingsgroep wordt bewust gekeken naar deze drie manieren van denkvaardigheden.

Daarnaast wordt er veel aandacht besteed aan de executieve functies(deze worden hieronder beschreven).

De HB-coördinator is één ochtend in de week ambulant, het gehele schooljaar. De kinderen die in die periode les hebben in de verrijkingsgroep komen dan bij elkaar.

Het samenkomen gebeurt in homogene groepen. Aangezien onze school drie middenbouw- en drie bovenbouwgroepen heeft, komen kinderen bij elkaar uit verschillende groepen. Dit zorgt voor nieuwe contacten tussen kinderen, waardoor er nieuwe samenwerkingen (vriendschappen) ontstaan tussen de kinderen. Dit kan worden voortgezet tijdens het werken in de groep, ook groepsoverstijgend. De verrijkingsgroep start vanaf groep 4 groep t/m groep 8.

(groep 8 zal niet meedoen met de verrijkingsgroep na april i.v.m. de voorbereidingen voor het afscheid van groep 8).

Kinderen komen pas in aanmerking voor de verrijkingsgroep als ze al leerstof aanpassingen in de groep hebben. Daarnaast is het DHH afgenomen en dit geeft aanleiding tot toelating tot de verrijkingsgroep. Dit zal altijd in overleg gaan met HB-coördinator, Intern Begeleider en leerkracht.

De leerdoelen komen grotendeels overeen met de Executieve functies.

De definitie van Executieve functies: dit zijn vaardigheden, die door de hersenen mogelijk worden gemaakt. Mensen hebben deze vaardigheden nodig om taken uit te voeren. Er zijn elf executieve functies:

1. Werkgeheugen: de vaardigheid om informatie in het geheugen te houden bij het uitvoeren van complexe taken. Daarbij gaat het erom eerder geleerde vaardigheden, ervaringen of probleemoplossingsstrategieën toe te passen in een actuele of toekomstige situatie.

2. Planning / Prioritering: het vermogen om een plan te bedenken om een doel te bereiken of een taak te voltooien. Het gaat daarbij om het vermogen om beslissingen te nemen over waar we onze aandacht op moeten richten of niet (prioritering).

3. Organisatie: het vermogen om dingen volgens een bepaald systeem te arrangeren of ordenen.

4. Timemanagement: het vermogen om in te schatten hoeveel tijd we hebben, hoe we die kunnen indelen en hoe we ons aan tijdslijnen en deadlines houden. Het gaat ook om het besef dat tijd belangrijk is.

5. Metacognitie: het vermogen om een stapje terug te doen om jezelf en de situatie te overzien, om te bekijken hoe je een probleem aanpakt. Het gaat daarbij om zelfmonitoring en zelfevaluatie (hoe breng ik het er vanaf, hoe heb ik het gedaan).

6. Emotieregulatie: het vermogen om emoties te reguleren om doelen te realiseren, taken te voltooien of gedrag te controleren en te sturen.

7. Respons-inhibitie: het vermogen om na te denken voor we iets doen, waardoor we de tijd krijgen

om een situatie of taak, ondanks afleiding, vermoeidheid of verveling.

8. Volgehouden aandacht: de vaardigheid om aandacht te blijven schenken aan een situatie of taak, ondanks afleiding, vermoeidheid of verveling.

9. Taakiniciatie: het vermogen om zonder dralen aan een taak te beginnen, op tijd en op een efficiënte wijze.

10. Doelgericht gedrag: het vermogen om een doel te formuleren, dat te realiseren en daarbij niet afgeleid of afgeschrikt te worden door andere behoeften of tegengestelde belangen.

11. Flexibiliteit: de vaardigheid om plannen te herzien als zich belemmeringen of tegenslagen voordoen, zich nieuwe informatie aandient of er fouten worden gemaakt. Het gaat daarbij om aanpassingen aan veranderde omstandigheden.

4.5 Materialen en methodes

Op school zijn zeer veel verschillende materialen en/ of methodes beschikbaar voor verbreden, verdiepen en verrijken. Rekening houdend met het leerdoel wordt het materiaal (eventueel in samenspraak met de leerling) gekozen.

We maken vooral gebruik van de volgende materialen/ methodes:

- Gehanteerde methodes in de groep
- Hogere Orde Denkopdrachten
- Denksleutels
- Montessorimateriaal (ondersteund door De Denkers).
- Acadin
- Grote vooruitdenkwerkboek
- Filosofie
- Topklassers
- Slimme Taal
- Projecten
- Bolleboos
- Vierkanten wisschriften
- Somplextra
- Denkwerk (super)
- Vooruit

4.6 Administratie

Om ons handelen goed te kunnen volgen en beoordelen hebben wij de volgende afspraken vastgelegd:

Kinderen die vallen onder de doelgroep van dit beleidsplan behoren mede tot de verantwoordelijkheid van de Intern Begeleider. De kinderen worden besproken in de overlegstructuren die er binnen onze school zijn voor zorgleerlingen. De Intern Begeleider heeft ieder zes weken overleg met de groepsleerkracht over de zorgleerlingen.

Voor kinderen die werken met aangepaste leerstof in hun eigen groep wordt een notitie aangemaakt in Parnassys door hun eigen leerkracht. Hierin staat welke aanpassingen er in de groep plaatsvinden en wordt de voortgang hiervan bijgehouden.

(Hoog)begaafde kinderen die in de verrijkingsgroep zitten worden ingedeeld in een verrijkingsgroep in Parnassys, ons leerlingvolgsysteem. De HB-coördinator maakt van elke bijeenkomst een groepsnotitie.

Op de server van de school staat een bestand waarin de agenda is vastgelegd voor de komende periode. In dit bestand staat welke kinderen in de verrijkingsgroep zitten, het onderwerp en de verwachte periode.

De groepsleerkracht heeft te allen tijde de eindverantwoordelijkheid voor het kind. Uiteindelijk valt de controle onder verantwoordelijkheid van de Intern Begeleider/directie.

Wanneer er een handelingsplan wordt gemaakt voor een kind wordt een evaluatiegesprek gevoerd met de ouders. De eerste keer wordt er na 6 tot 8 weken een evaluatiegesprek gevoerd. Bij dit gesprek zijn de leerkracht en de ouders aanwezig, eventueel de HB-coördinator / Intern Begeleider. Eventueel kan bij deze gesprekken ook een externe deskundige worden uitgenodigd, hetzij op initiatief van school, hetzij op initiatief van de ouders. Indien het initiatief voor dit gesprek door de ouders wordt genomen, zijn zij zelf verantwoordelijk voor de hieruit vloeiende kosten.

Alle kinderen krijgen twee maal in het jaar een verslag mee naar huis. In dit verslag staat ook een stukje geschreven over de verrijkingsgroep door de HB-coördinator. Dit stukje is een samenvatting van de notities die gaandeweg de periode in Parnassys zijn geschreven.

De registratie van doubleren, versnellen, vakgebieden voor compacten, afgerond verrijkingsactiviteit, begeleiding, leerkenmerken, leerling-kenmerken, overgang naar het VO komt terug in de leerlingbespreking. Hierin heeft de leerkracht verantwoording en de Intern Begeleider eindverantwoording. Uiteraard kan de HB-coördinator wel om een mening gevraagd worden.

4.7 Overdracht en doorgaande leerlijn.

De informatie wordt overgedragen naar een volgende leerkracht door middel van de 'warme overdracht' en de notities (en eventuele handelingsplannen) in Parnassys.

Door deze overdracht wordt de borging gedaan van een doorgaande lijn. Daarnaast hebben wij heterogene groepen, waardoor kinderen doorgaans langer dan een leerjaar bij dezelfde leerkracht zitten, wat ook zorgt voor een borging van de doorgaande lijn.

Deel 5 Borgen en voortgang

5.1 Communicatie

Communiceren is een breed begrip. De communicatie van de HB-coördinator gaat via veel verschillende wegen. Ten eerste communiceert de HB-coördinator met de teamleden. Dit gebeurt als er een leerling wordt aangemeld voor het DHH traject. De HB-coördinator maakt een afspraak met de leerkracht om het kind te bespreken en de aanpak vast te stellen.

Daarnaast communiceert de HB-coördinator vier keer in het jaar met de Intern Begeleider. Dit overleg is ingesteld per schooljaar 2014-2015. Hierin kunnen verschillende aspecten besproken worden. Het kan over individuele leerlingen gaan, die bv. tijdelijk gestopt zijn in de verrijkingsgroep of iets anders nodig hebben. Het kan ook gaan over de doorgaande lijn in de school en wat wij als school wel of niet doen en waarom op het gebied van (hoog)begaafdheid.

Er vindt ook overleg plaats met de directeur. Dit overleg zal twee keer per jaar plaatsvinden. De directeur moet uitdragen welk beleid wij als school voeren als het gaat over (hoog)begaafdheid. Daarnaast hoort de directeur te weten welke verbeterpunten/actiepunten er liggen.

Het is belangrijk dat er ook naar buiten toe gecommuniceerd wordt. Het vernieuwde beleidsplan zal ter inzage voor ouders zijn na goedkeuring van het bestuur en team. Tevens komt het beleidsplan online te staan, zodat alle teamleden het na kunnen lezen en op ieder moment kunnen raadplegen.

De PR van onze school is erg belangrijk, daarom zou het wenselijk zijn om via (sociale) media informatie te delen over ons onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen.

De oudergesprekken zullen door de groepsleerkracht gedaan worden. De HB coördinator schrijft na iedere bijeenkomst van de verrijkingsgroep een stukje in Parnassys over de les. Hierdoor kan de groepsleerkracht op de hoogte blijven. Daarnaast schrijft de HB-coördinator een stukje voor het verslag van het kind in februari en in mei.

5.2 Beleidscyclus en evaluatie

Het beleidsplan voor (hoog)begaafdheid zal ieder jaar doorgenomen worden door de HB-coördinator en bijgesteld worden waar nodig. Aanpassingen zullen worden gedaan na overleg met de interne begeleider en/ of directie en zullen worden gedeeld met het bestuur en het team.

5.3. (Beleidsplanning)

Een beleids jaar loopt gelijk met een schooljaar. Bij een schooljaar wordt er gesproken over de korte termijn. Als het gaat over de lange termijn, dan kijken we naar het meerjarenplan van de school. Hier rekenen we dan 4 jaar voor. Per schooljaar 2019 krijgen wij een nieuw meerjarenplan.

Kritische momenten wat betreft het beleid zijn voornamelijk de jaarlijkse evaluatie met het team. In dit geval gaat het dus over het korte termijn. Daarnaast wordt ook de evaluatie van de HB-coördinator, de directeur en de Intern Begeleider hier in meegenomen.

Het bezoek van de Inspectie is daarnaast een derde evaluatie . Dit moment is ongeveer een keer in de vier jaar.